

11. Türkiye Tefsir Akademisyenleri Toplantısı**Medya ve Kur'an Sempozyumu****23-24 Mayıs 2014, Sakarya**

Geleneksel hale gelmiş bulunan İlahiyat Fakülteleri Tefsir akademisyenleri istişare toplantılarının 11. si Sakarya'da gerçekleşti. Yurdumuzun hemen hemen her İlahiyat Fakültesinden akademisyenin iştirak ettiği bu toplantıda bir panel ve sempozyum yanında bir de Kur'an ziyafeti verildi.

Panel, "Kur'an Kurslarında Kur'an'ın Anlamının Öğretimi: İmkânı, Keyfiyeti ve Sınırları" üst başlığını taşımaktaydı. Oturum başkanlığını Prof. Dr. Nasrullah Hacımüftüoğlu'nun yaptığı bu panelde DİB Din Eğitimi Daire Başkanı Belgin Aydın, Prof. Dr. Mehmet Okuyan ve Prof. Dr. M. Sait Şimşek konuşmacı olarak yer aldı. Nasrullah Hacımüftüoğlu, zor ve sıkıntılı günlerden bugünlere gelindiğini, şu anda burada iki yüzün üzerinde sadece Tefsir akademisyeninin bulunduğunu, buna sevinilmesi, şükredilmesi gerektiğini belirtti. Panelist Belgin Aydın, Kur'an kurslarındaki müfredat programıyla ilgili serüveni aktardı. Diyanet İşleri Başkanlığı'nın 1985 yılında hazırladığı programda Kur'an'ın mealine hiç yer verilmediğini, daha sonra 2004' teki programda meal ve hadislerden istifade yoluna gidildiği, 2007 yılındaki programda ise yüzünden okumanın yanında ihtiyaç olan konular seçilerek bu konuların mealden okunmasına yer verildiğini belirtti. 2014 yılında hazırlanan müfredat programında ise, yüzünden okuma yanında meal okuma alışkanlığının kazandırılması ve bu meallerden hayata dair mesajlar çıkarılması hususları da yer alacak şekilde düzenlemeye gidildiğine işaret etti. B. Aydın, Kredi Yurtlar ve devlet dairelerinde uygun bir oda bulunması halinde Kur'an kursu açtıklarını ve buralarda meal- meal birlikte Kur'an okutulduğunu belirtti. Yaptıkları araştırmada her yaşa uygun İncil çevirilerinin olduğunu, ancak çocuklar için uygun Kur'an mealin bulunmadığını ifade eden Aydın, bunun önemli bir ihtiyaç olduğunu zikretti. Mehmet

Okuyan ise bu toplumun hafız olmayı önemsemediğini ama hafız olarak ölmeyi önemsemediğini dile getirdi. Toplumun Kur'an okumayı lafzından okuma şeklinde anladığını, Arap için "Kur'an oku denildiğinde zaten anlamını anladığı için manasıyla birlikte oku" demenin gerekli olmadığını ama bizlerin metin mana birlikteliğinde okumalar yapmamız gerektiğini vurguladı. Hafızlığın başka bir iş ile beraber yapılamayacağını, hafızlığın kuma yani başka bir meşgale kabul etmediğine kendi tecrübeleri ve gözlemleriyle dikkat çeken Okuyan, bu eğitimin küçük ve erken yaşlarda yapılması gerektiğini belirtti. M. Sait Şimşek ise, anlamadan okumanın sevap kazandırmayacağını, Kurtubî, nin anlamadan okuyanları kötü sıfatlarla nitelediğini, Kur'an'ın ölümlere değil dirilere indiğini kaydetti. Şimşek, hocaları halka uymakla eleştirdi. Gerekenin, halkı kendilerine uydurmak olduğunu belirtti. Zerkeşi'nin ünlü eseri el-Burhan'da " Kerâhiyetü tilaveti'l Kur'an bilâ tedebbur" başlığının yer aldığını, buradan anlamadan okumanın mekruh olduğunun anlaşıldığını söyledi. Hz. Ömer'in hilafeti döneminde Basra valisinin kendisinden Kur'an okulu açılması için beytûlmalden para istediğini, Hz. Ömer'in bunu verdiğini, valinin ertesi yıl on okul daha açmak istediğini ve yine yardım talebi üzerine bu okulların, insanları Kur'an'ın sadece lafzıyla meşgul olmaya sevk edecekleri endişesiyle kapatılması emri verdiğini ifade etti.

Medya ve Kur'an Sempozyumu iki oturum şeklinde gerçekleşti. 1.Oturum Başkanı Prof. Dr. Suat Yıldırım, basın yayın ve iletişimin önem kazandığı bir dönemde bilgiyi yaymanın çok önemli olduğunu belirterek konuşmasına başladı. Geçmişle günümüz arasında bir kıyaslama yapan S. Yıldırım, sahabenin bir hadis öğrenmek için ne kadar çok zahmetler çektiğini bugün ise bizlerin internet, medya sayesinde pek çok bilgiye kısa sürede ve rahatça ulaştığımızı dile getirdi. "Kur'an Mesajının İletilmesinde Kaynak Kişi/Tebliğcide Bulunması Gereken Başat Özellik: Güvenilirlik" başlıklı bir tebliğ sunan Yrd. Doç. Dr. Zeki Tan, mesajın sahibinin kendini mü'min, mesajı ileten

meleğin emin, mesajın kendisine iletildiği ilk kişinin de çevresindekilerce emin olarak nitelendiğini belirterek, bunların neticesinde emin bir belde inşa edilmek istendiğini ifade etti. Kur'an'da bazı peygamberler emin sıfatıyla anılmış, Hz. Peygamber'in ise hadislerinde bu nitelemeye rastlanmaktadır. Z. Tan, mesajı iletmede güveni zedeleyen unsurları Kur'an ayetleriyle destekleyerek şu şekilde sıraladı.1-Mesajın ranta dönüştürülmesi: "Bu tebliğe karşı sizden bir ücret istemiyorum. (En'am, 90) ayetine de atıfta bulunarak mesajın iletilmesinde herhangi bir beklentiye gidilmemelidir. 2- Sivil Olmak: Sivillik kavramı Batı'dan alınmadır, ancak yerli bir kavram olmadığı için bu kullanılmıştır diyen Tan, İmam-ı Azam'ın da sivil kişi olduğunu örnek verdi. 3- İlim-amel tutarsızlığı: Mesaj sahibinin iletmediği hususlara öncelikle kendisinin tabi olması gerektiğinden hareketle Hz. Şuayb'ın "Ben size yasakladığımı kendim yapmak istemiyorum." (Hûd, 11/88) ayetine atıfta bulundu. 4- Üslûp Sorunu: Din dili Kur'an dilidir. Kur'an yorumcularının kemiyet olarak arttığı ama keyfiyet olarak aynı noktada olmadığını Z. Tan ifade etti.

İkinci konuşmacı Yrd. Doç. Dr. Ramazan Şahan'ın konu başlığı ise, "Kur'an Işığında Medyayı İlgilendiren Ahlâkî İlkeler" adını taşımaktaydı. Üst başlığın Kur'an ve Medya şeklinde olmasının daha doğru olacağı eleştirisiyle söze başlayan R. Şahan, Kur'an'da "haber ver, ulaştır, tanışma" gibi kavramların geçtiğini, nebe kavramının ise önemli ve gerçek haber anlamına geldiğini Ragıb'ın Müfredatından hareketle ortaya koydu. İletişimde dört unsurun bulunduğunu bunların da Kaynak-Hedef-Kanal-İleti olduğunu belirtti. R. Şahan, haber kaynağının dikkat edeceği ahlâkî ilkeleri ayetlerle şu şekilde sıraladı:1-Sınırları ve ilkeleri olmalı: Allah'ın şeâirini ihlal etmemeli. (Mâide, 5/2) 2-Dürüst olmalı. Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakının ve doğru söz söyleyin. (Ahzab, 33/70). 3- İnsaf ve adaletli olmalı: (Nisa/135) Aykırı medya veya yandaş medya şeklinde tasnif yerine doğru haber veren medya nitelemesi yapılmalı. 4- Amaç reyting

olmamalı: Ayetler az değere satılmamalı. (Bakara, 2/41). 5- Tartışma ve mücadelede mutedil olmalı: Rabbinin yoluna, hikmetle, güzel öğütle çağır ve onlarla en güzel şekilde mücadele et. (Nahl, 16/25) 6- Denetim ve murakebe bilinci olmalı. 7- Medyada sorumluluk bilinci olmalı: Kişiye her duyduğunu aktarması günah olarak yeter. 8- Fuhşa aracılık etmemeli: Kur'an'da açık gizli fuhşun her türlü sınırları yasaklanmıştır. 9- Özel hayatın korunmasına dikkat edilmelidir. Zan, teccüs ve gıybet gibi kötü fiiller Hucurat suresinde yasaklanmıştır. Yine izinsiz başkasının evine girilmemesi açıkça ayette belirtilmiştir. Şahan, habere maruz kalanların dikkat edeceği unsurları da şöyle sıraladı: 1- Doğru tercih yapmalı, boş ve değersiz sözlerden uzak durmalı. (Lokman, 6) 2- Faydasız ve boş işlere zaman ayırmamalı. Mü'minlerin özellikleri sayılırken "Onlar ki, faydasız işlerden ve boş sözlerden yüz çevirirler." (Mü'minûn, 23/3) denilmiştir. 3- İhtiyatlı ve tedbirli olup kaynağı araştırılmalı. (Hucurât, 49/6) 4-Zandan ve faydasız haberden kaçınılmalı. "Hakkında kesin bilgi sahibi olmadığın şeyin peşine düşme. Çünkü kulak, göz ve kalp, bunların hepsi ondan sorumludur." (İsra, 17/36).

Öğleden sonraki ikinci oturum başkanı ise Prof. Dr. Mehmet Paçacı idi. Bu oturumun ilk konuşmacısı Doç. Dr. Erdoğan Baş, "Radyo'da Kur'an Programları (Tilavet, Meal, Tefsir)" konulu tebliğinde radyolardan yapılan Kur'an tilavetine çok fazla rağbet olduğunu, radyoların dinlenme oranları üzerine bir araştırma yapılırsa belki sadece meal yayını yapan bir radyonun en çok dinlenen radyo olabileceğini ifade etti. E. Baş, radyolarda meal okumalarının yapılması gerektiğini, yayıncılarla yapılan görüşmelerde en fazla Kur'an meallerinin satıldığını söylediklerini zikretti. Yayıncıların ilahiyat hocalarından yayınların daha nitelikli olması için mutlaka yayıncılık hizmeti almaları tavsiyesiyle konuşmasını bitirdi. Prof. Dr. Hasan Elik ise, "Medyanın Talep ve Öncelikleri Üzerinden Yapılan Kur'an Yorumlarının Problemleri" başlıklı tebliğinde ayetleri anlamak için mutlaka o ayetlerin nazil olduğu

“vasata” yerleştirilmesi gerektiğini ifade etti. Tarihsel bağlamdan kopuk ve siyak sıbak ilişkisinden uzak bir şekilde ayetlere yapılan yorumlarla (Bakara 62) Yahudi ve Hıristiyanların cennete sokulduğunu, hakikatte bu ayetin Yahudiler “bizim Muhammed’e inanmamıza gerek yok” deyince onlara cevap mahiyetinde nazil olduğunu belirtti. Kur’an’ın lafız, metin ve lügat üzerinden anlaşılamayacağını, rivayet bilgisi ve vasatın bilinmesiyle ancak doğru bir şekilde anlaşılabilceğini belirtti. H. Elik Kur’an’ın 20 yıl önceki manası neyse bugünkü anlamının da aynı olması gerektiğini, ama Müslümanların bunu değiştirdiğini kaydetti. Araplar 15-20 sene önce nikab (peçe) ile dolaşmanın gerekli olduğu anlamını ayetlerden çıkarırken bugün bunun olmadığı anlamına vardıklarını, laikliğe dün karşı çıkan Müslümanların bugün laiklikten dem vurduklarını, demokratikliğe karşı çıkanlar bugün demokrasi yanlısı bir hal içinde olduklarını söyledi. Bunlar Müslümanların tutarsızlığı ve çelişkisi olduğunu ilave etti. Müslümanları ayetleri yerli yersiz kullanmakla eleştiren H. Elik, Soma’da ölen gariban insanların geride kalanları için okunan “Biz sizleri mal, can ve evlatları eksiltmekle imtihan edeceğiz.” (Bakara, 2/155) ayetinin konuyla hiçbir ilgisi olmadığını, bu ayetin cihada katılıp ölen insanlarla alakalı olduğunu ifade etti. Her konuya Kur’an’dan cevap aramakla Kur’an’ın ve Müslümanların yorulduğunu belirtti.

Sonuç olarak şunu söyleyebiliriz ki, Medya ve Kur’an üst başlığına rağmen sunulan tebliğlerin bir kısmının konuyla doğrudan ilişkiyi kuramadıklarını veya malumu i’lam kabilinden bilgilerle meşbu’ sunumlar olduğunu belirtmemiz gerekir. Bu tebliğler yayımlandığında konuya ilgi duyanların istifade edeceğini belirterek, organizasyonu gerçekleştiren Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi yöneticilerine ve hizmeti geçen herkese şükranlarımızı sunarız.